

COVID-19 VÀ QUYỀN CỦA NGƯỜI KHUYẾT TẬT: HƯỚNG DẪN

1. [Tác động của COVID-19 đối với quyền về sức khỏe của người khuyết tật là gì?](#)
2. [Tác động của COVID-19 đối với những người khuyết tật đang sống tại các cơ sở chăm sóc là gì?](#)
3. [Tác động của COVID-19 đối với quyền của người khuyết tật sống trong cộng đồng là gì?](#)
4. [Tác động của COVID-19 đối với công việc, thu nhập và kế sinh nhai của người khuyết tật là gì?](#)
5. [Tác động của COVID-19 đối với quyền về giáo dục của người khuyết tật là gì?](#)
6. [Tác động của COVID-19 đối với quyền của người khuyết tật để bảo vệ chống lại bạo lực là gì?](#)
7. [Tác động của COVID-19 đối với các nhóm dân cư cụ thể mà trong đó người khuyết tật chiếm đa số là gì?](#)
 - a. những tù nhân khuyết tật
 - b. người khuyết tật không có nhà ở

SƠ LƯỢC

Mặc dù đại dịch COVID-19 đe dọa tất cả mọi người trong xã hội, nhưng người khuyết tật bị ảnh hưởng không tương xứng do các rào cản về quan điểm, môi trường và thể chế phát sinh trong việc ứng phó với COVID-19.

Nhiều người khuyết tật có những tình trạng sức khỏe từ trước khiến họ dễ bị nhiễm vi-rút hơn, gặp phải các triệu chứng nghiêm trọng hơn khi nhiễm bệnh, dẫn đến mức độ tử vong cao. Trong cuộc khủng hoảng COVID-19, những người khuyết tật phụ thuộc vào sự hỗ trợ cho cuộc sống hàng ngày có thể thấy mình bị cô lập và không thể tồn tại trong tình trạng phong tỏa, trong khi những người sống trong các cơ sở chăm sóc rất dễ bị tổn thương, bằng chứng là số người chết quá lớn tại các cơ sở điều dưỡng ở khu dân cư và cơ sở điều trị tâm thần. Gia tăng các rào cản đối với người khuyết tật trong việc tiếp cận các dịch vụ và thông tin y tế. Người khuyết tật cũng tiếp tục phải đối mặt với sự phân biệt đối xử và các rào cản khác trong việc tiếp cận hỗ trợ sinh kế và thu nhập, tham gia các hình thức đào tạo trực tuyến và tìm kiếm sự bảo vệ khỏi bạo lực. Những nhóm người khuyết tật cụ thể, chẳng hạn như tù nhân và những người vô gia cư hoặc không có nhà ở thậm chí còn phải đối mặt với những rủi ro lớn hơn.

Hiểu được những rủi ro này dẫn đến việc phản ứng tốt hơn có thể làm giảm bớt tác động không cân xứng mà người khuyết tật gặp phải. Hướng dẫn này nhằm mục đích:

- nâng cao nhận thức về tác động của đại dịch đối với người khuyết tật và quyền của họ;
- thu hút sự chú ý đến một số thực hành hứa hẹn đã được thực hiện trên khắp thế giới;
- xác định các hành động quan trọng đối với các Quốc gia và các bên liên quan khác; và
- cung cấp các nguồn lực để học hỏi thêm về việc đảm bảo việc ứng phó với COVID-19 dựa trên quyền dành cho người khuyết tật.

1. TÁC ĐỘNG CỦA COVID-19 ĐỐI VỚI QUYỀN VỀ SỨC KHỎE CỦA NGƯỜI KHUYẾT TẬT LÀ GÌ?

Mặc dù là nhóm dân số đặc biệt có nguy cơ với COVID-19, nhưng người khuyết tật thậm chí còn phải đối mặt với sự bất bình đẳng lớn hơn trong việc tiếp cận dịch vụ chăm sóc sức khỏe trong thời kỳ đại dịch do không thể tiếp cận được thông

tin và môi trường y tế, cũng như các hướng dẫn và quy trình y tế chọn lọc có thể làm tăng mức độ phân biệt đối xử mà người khuyết tật phải đối mặt trong việc tiếp cận dịch vụ chăm sóc sức khỏe. Những dự thảo này đôi khi bộc lộ sự thiên vị về y tế đối với người khuyết tật liên quan đến chất lượng cuộc sống và giá trị xã hội của họ. Ví dụ, các hướng dẫn phân loại bệnh nhân để phân bổ các nguồn lực khan hiếm với các tiêu chí loại trừ dựa trên một số tình trạng khuyết tật, có nhu cầu hỗ trợ cao cho cuộc sống hàng ngày, “yếu đuối”, cơ hội “điều trị thành công”, cũng như các giả định về “số năm sống” còn lại họ được sống. Người khuyết tật và gia đình của họ cũng phải đối mặt với áp lực của hệ thống y tế khiến họ phải từ bỏ các biện pháp hồi sức.

Một số thực hành hứa hẹn là gì?

- [Ủy ban đạo đức sinh học của Cộng hòa San Marino đưa ra hướng dẫn COVID-19 về phân loại bệnh nhân](#), vốn cấm phân biệt đối xử dựa trên tình trạng khuyết tật: “Vì vậy, tham số lựa chọn duy nhất là áp dụng đúng phương pháp phân loại bệnh nhân, tôn trọng mạng sống của mỗi con người, dựa trên các tiêu chí về tính phù hợp lâm sàng và tính tương xứng của các phương pháp điều trị. Bất kỳ tiêu chí lựa chọn nào khác, chẳng hạn như tuổi tác, giới tính, quan hệ xã hội hoặc dân tộc, khuyết tật, là không thể chấp nhận được về mặt đạo đức, vì điều đó sẽ thực hiện xếp loại sinh mệnh dựa trên việc họ có xứng đáng sống hay không, cấu thành một sự vi phạm không thể chấp nhận được đối với quyền con người.”¹
- [Văn phòng dân quyền tại Bộ Y tế và Dịch vụ Nhân sinh Hoa Kỳ đã phát hành một bản tin](#) để đảm bảo rằng các cơ quan chức năng nghiêm cấm phân biệt đối xử dựa trên tình trạng khuyết tật, nêu rõ rằng “người khuyết tật không bị từ chối chăm sóc y tế dựa trên các định kiến, đánh giá về chất lượng cuộc sống hoặc đánh giá về “giá trị” tương đối của một người dựa trên việc có hoặc không có tình trạng khuyết tật hoặc tuổi tác”.² Bản tin cũng cung cấp hướng dẫn cho các cơ quan chức năng về việc đảm bảo sự tiếp cận và khả năng tiếp cận thông tin và truyền thông cho người khuyết tật để họ có cơ hội bình đẳng hưởng lợi từ các nỗ lực ứng phó khẩn cấp, “bao gồm cả việc đưa ra các phương án hợp lý [để] giúp đảm bảo rằng việc ứng phó khẩn cấp thành công và giảm thiểu sự kỳ thị.”
- [Các Tiểu Vương Quốc Ả Rập Thống Nhất đã khởi động một chương trình quốc gia nhằm xét nghiệm cho những người khuyết tật trong nước](#) và tính đến giữa tháng 4 đã tiến hành 650.000 xét nghiệm COVID-19 cho người khuyết tật.³
- Tại **Philippine**, Ủy ban Nhân quyền đã công bố thông tin để hỗ trợ các cơ quan y tế nhằm điều chỉnh [thông điệp đại chúng cho những nhóm người dễ bị tổn thương](#) trong cộng đồng, bao gồm trẻ em và người khuyết tật.⁴
- Tại **Canada**, [Nhóm tư vấn người khuyết tật về COVID-19 đã được thành lập](#) với sự tham gia của người khuyết tật và các tổ chức đại diện của họ để tư vấn cho chính phủ về các vấn đề dành riêng cho người khuyết tật, các thách thức và sự thiếu hụt trong hệ thống và các chiến lược, biện pháp và các bước cần thực hiện.⁵

Một số hành động chính mà Quốc gia và các bên liên quan khác có thể thực hiện là gì?

- **Cấm từ chối điều trị vì tình trạng khuyết tật** và bãi bỏ các điều khoản ngăn cản tiếp cận việc điều trị dựa trên tình trạng khuyết tật, mức độ nhu cầu hỗ trợ, đánh giá chất lượng cuộc sống hoặc bất kỳ hình thức thiên vị y tế nào khác đối với người khuyết tật, bao gồm cả trong hướng dẫn phân bổ các nguồn lực khan hiếm (chẳng hạn như máy thở hoặc tiếp cận chăm sóc đặc biệt).
- **Đảm bảo xét nghiệm ưu tiên** những người khuyết tật có biểu hiện triệu chứng.
- **Thúc đẩy nghiên cứu** về tác động của COVID-19 đối với sức khỏe của người khuyết tật.
- **Xác định và loại bỏ các rào cản đối với việc điều trị** bao gồm đảm bảo môi trường có thể tiếp cận (bệnh viện, cơ sở xét nghiệm và cách ly), cũng như sự sẵn có và phổ biến thông tin và truyền thông y tế bằng các phương thức, phương tiện và định dạng có thể tiếp cận được.
- **Đảm bảo việc cung cấp liên tục và tiếp cận thuốc** cho người khuyết tật trong thời gian đại dịch.
- **Tiến hành đào tạo và nâng cao nhận thức của cán bộ y tế** để ngăn ngừa việc phân biệt đối xử dựa trên thành kiến đối với người khuyết tật.

- **Tham vấn chặt chẽ và có sự tham gia tích cực của người khuyết tật và các tổ chức đại diện của họ** trong việc định hình ứng phó dựa trên quyền đối với đại dịch để có sự bao hàm và đáp ứng với người khuyết tật có những hoàn cảnh khác nhau.

Tài nguyên

- [Không có ngoại lệ với COVID-19: “Mọi người đều có quyền được can thiệp để cứu mạng sống” - các chuyên gia Liên Hiệp Quốc cho biết](#)
- [Báo cáo viên đặc biệt của Liên Hiệp Quốc về quyền của người khuyết tật, COVID-19: Ai đang bảo vệ người khuyết tật?](#)
- [WHO, Những quan tâm đối với người khuyết tật trong thời gian bùng phát dịch COVID-19](#)

2. TÁC ĐỘNG CỦA COVID-19 ĐỐI VỚI NHỮNG NGƯỜI KHUYẾT TẬT ĐANG SỐNG TẠI CÁC CƠ SỞ CHĂM SÓC LÀ GÌ?

COVID-19 đang có tác động không cân xứng tại các cơ sở điều trị tâm thần, cơ sở chăm sóc xã hội (trại trẻ mồ côi, trung tâm chăm sóc ban ngày, trung tâm phục hồi chức năng) và các cơ sở chăm sóc người lớn tuổi, dẫn đến tỷ lệ lây nhiễm và tử vong cao. Trong một số nghiên cứu sơ bộ, số ca tử vong tại các cơ sở chăm sóc chiếm từ 42% đến 57% tổng số ca tử vong do COVID-19 ở các quốc gia đó.⁶ Những người khuyết tật sống ở trong cơ sở từ thiện phải đối mặt với nguy cơ nhiễm COVID-19 cao hơn do tình trạng sức khỏe tiềm ẩn, khó thực hiện việc giãn cách xã hội giữa họ và nhân viên, và bị nhân viên bỏ rơi. Người khuyết tật sống tại các cơ sở chăm sóc cũng phải đối mặt với những nguy cơ vi phạm nhân quyền lớn hơn, chẳng hạn như bị bỏ rơi, giam giữ, cô lập và bạo lực.

Một số thực hành hứa hẹn là gì?

- Tại **Thụy Sĩ** và **Tây Ban Nha**, những người khuyết tật sống tại các cơ sở chăm sóc đã được chuyển ra khỏi đó để sống với gia đình của họ, nếu có thể.
- Tại **Canada**, [hướng dẫn về xét nghiệm ưu tiên](#) đã được ban hành với các biện pháp cụ thể cho các môi trường thể chế.⁷

Một số hành động chính mà Quốc gia và các bên liên quan khác có thể thực hiện là gì?

- **Giải phóng và trả tự do cho người khuyết tật khỏi các cơ sở chăm sóc** và đảm bảo cung cấp hỗ trợ kịp thời trong cộng đồng thông qua gia đình và/hoặc mạng lưới phi chính thức, và các dịch vụ hỗ trợ tài chính của các nhà cung cấp dịch vụ công hoặc tư.
- **Trong thời gian chuyển tiếp, hãy ưu tiên xét nghiệm và thúc đẩy các biện pháp phòng ngừa** trong các cơ sở chăm sóc để giảm nguy cơ lây nhiễm bằng cách giải quyết tình trạng quá tải, thực hiện các biện pháp giãn cách cho người khuyết tật, điều chỉnh giờ thăm khám, bắt buộc sử dụng thiết bị bảo hộ và cải thiện điều kiện vệ sinh.
- **Tăng cường tạm thời nguồn lực của các tổ chức chăm sóc** bao gồm cả nguồn nhân lực và tài chính để thực hiện các biện pháp phòng ngừa.
- **Trong thời gian khẩn cấp, đảm bảo việc tiếp tục tôn trọng quyền của những người sống tại các cơ sở chăm sóc** bao gồm quyền không bị bóc lột, bạo lực và lạm dụng, không bị phân biệt đối xử, quyền được tự do và có được sự đồng ý, cũng như việc tiếp cận luật pháp.⁸
- **Phục hồi tốt hơn bằng cách áp dụng và củng cố các chiến lược trở về hòa nhập cộng đồng** để đóng cửa các cơ sở chăm sóc và đưa mọi người trở lại cộng đồng, đồng thời tăng cường hỗ trợ và dịch vụ cho người khuyết tật và người cao tuổi.

Tài nguyên

- [Hướng dẫn Phòng ngừa và Kiểm soát lây nhiễm của WHO cho các Cơ sở chăm sóc dài hạn trong bối cảnh COVID-19, Hướng dẫn tạm thời, ngày 21 tháng 3 năm 2020](#)
- [WHO, Những quan tâm đối với người khuyết tật trong thời gian bùng phát dịch COVID-19](#)
- [Tuyên bố của các tổ chức khu vực và quốc tế đối với người khuyết tật về tâm lý xã hội cùng với các khuyến nghị trong bối cảnh đại dịch COVID-19](#)

3. TÁC ĐỘNG CỦA COVID-19 ĐỐI VỚI QUYỀN CỦA NGƯỜI KHUYẾT TẬT SỐNG TRONG CỘNG ĐỒNG LÀ GÌ?

Người khuyết tật phải đối mặt với những rào cản cụ thể trong cuộc sống hàng ngày của họ tại cộng đồng do các biện pháp ứng phó với COVID-19. Đặc biệt, những hạn chế ở nhà mà không tính đến nhu cầu của họ, điều này sẽ tạo ra sự gián đoạn và rủi ro mới đối với quyền tự chủ, sức khỏe và cuộc sống của họ.⁹

Nhiều người khuyết tật phải dựa vào người khác cho cuộc sống hàng ngày (thông qua sự hỗ trợ chính thức của nhà cung cấp dịch vụ hoặc hỗ trợ không chính thức của người thân/bạn bè), họ tự nhận thấy mình không có sự hỗ trợ do việc hạn chế di chuyển và các biện pháp giãn cách xã hội. Điều này có thể khiến họ gặp rủi ro cao nếu không được tiếp cận với thực phẩm, hàng hóa thiết yếu và thuốc men, đồng thời bị cản trở thực hiện các hoạt động cơ bản hàng ngày như tắm rửa, nấu nướng hoặc ăn uống.

Thông tin công khai về các biện pháp đối phó với COVID-19 không được cung cấp một cách có hệ thống cũng như không được phổ biến ở các định dạng và cách thức để tất cả người khuyết tật có thể tiếp cận được (ví dụ: phiên dịch ngôn ngữ ký hiệu, phụ đề, định dạng dễ đọc, v.v.).

Ngoài ra, một số người khuyết tật, chẳng hạn như người khuyết tật tâm lý xã hội và người tự kỷ, có thể không thể ứng phó với việc giam giữ nghiêm ngặt tại nhà. Những chuyến đi chơi ngắn ngày và chu đáo là điều quan trọng để họ đối phó với tình huống này.

Một số thực hành hứa hẹn là gì?

- **Paraguay**¹⁰ và **Panama**¹¹ đã phát triển các hệ thống để đảm bảo rằng thông tin liên quan được cung cấp ở các định dạng có thể tiếp cận được. Trong cùng động thái, Bộ Y tế **New Zealand** có một mục dành riêng trên trang web để cung cấp thông tin ở các định dạng có thể tiếp cận được, bao gồm cả ngôn ngữ ký hiệu và dễ đọc.¹² Chính phủ **Mexico** đã áp dụng cách thực hành tương tự.¹³
- Tại **Argentina**,¹⁴ hỗ trợ những người được miễn hạn chế di chuyển và giãn cách xã hội để hỗ trợ người khuyết tật. Tại **Colombia**, các mạng lưới hỗ trợ cộng đồng đã phát triển và tuyển dụng những tình nguyện viên hỗ trợ người khuyết tật và người lớn tuổi cho nhu cầu hàng hóa thiết yếu và các hoạt động mua sắm khác của họ.¹⁵ Tại **Panama**, chính phủ cũng nỗ lực giảm thiểu rủi ro, quy định giờ mở cửa cụ thể dành cho người khuyết tật và người hỗ trợ của họ để mua hàng hóa cần thiết.¹⁶
- **Vương quốc Liên hiệp Anh và Bắc Ireland**¹⁷ đã nới lỏng các quy tắc hạn chế nghiêm ngặt ban đầu và đưa ra các ngoại lệ để cho phép người tự kỷ và những người khuyết tật khác ra ngoài. **Pháp** đã đưa ra các biện pháp tương tự.¹⁸

Một số hành động chính mà Quốc gia và các bên liên quan khác có thể thực hiện là gì?

- Đảm bảo rằng những người khuyết tật có thể tiếp cận thông tin về các biện pháp ứng phó liên quan đến COVID-19, bao gồm thông qua phiên dịch ngôn ngữ ký hiệu, chú thích và các định dạng dễ đọc, cùng những định dạng khác
- Đảm bảo rằng những người hỗ trợ người khuyết tật được miễn các hạn chế đi lại để cung cấp hỗ trợ.
- Thúc đẩy và điều phối việc phát triển mạng lưới hỗ trợ trong cộng đồng, và đảm bảo sự sẵn có của các mặt hàng, thiết bị và sản phẩm bảo vệ.
- Cân nhắc quy định giờ mở cửa ưu tiên đối với người khuyết tật và người hỗ trợ họ tại các siêu thị, cửa hàng tạp hóa và các cửa hàng thiết yếu khác, trong thời gian áp dụng các biện pháp giãn cách xã hội/hạn chế đi lại.

- **Đảm bảo cung cấp chỗ ở hợp lý** cho người khuyết tật bằng cách hạn chế các quy định cấm rời khỏi nhà và phạt tiền, đưa ra quy định miễn trừ cho người khuyết tật đi ra ngoài.

Tài nguyên

- [WHO, Những quan tâm đối với người khuyết tật trong thời gian bùng phát dịch COVID-19](#)
- [UNPRPD, ILO và các tổ chức khác, các biện pháp ứng phó của hệ thống bảo trợ xã hội cho người khuyết tật đối với cuộc khủng hoảng covid-19](#)

4. TÁC ĐỘNG CỦA COVID-19 ĐỐI VỚI CÔNG VIỆC, THU NHẬP VÀ KẾ SINH NHAH CỦA NGƯỜI KHUYẾT TẬT LÀ GÌ?

Người khuyết tật ít có khả năng được tuyển dụng hơn những người khác và khi được tuyển dụng, họ có nhiều khả năng được làm việc ở lĩnh vực không chính thức.¹⁹ Do đó, họ có ít khả năng tiếp cận bảo hiểm xã hội dựa trên việc làm hơn những người khác, điều này làm giảm khả năng phục hồi kinh tế của họ trong bối cảnh COVID-19 hiện nay. Đối với những người đang đi làm hoặc tự kinh doanh,²⁰ họ có thể bị cản trở làm việc tại nhà do không có thiết bị và sự hỗ trợ mà luôn có sẵn tại nơi làm việc và đối mặt với nguy cơ mất thu nhập và việc làm ngày càng tăng. Ngoài ra, các biện pháp đối phó COVID-19 có thể ảnh hưởng gián tiếp đến người khuyết tật bằng việc ngăn cản gia đình và những người làm công ăn lương trong hộ gia đình làm việc, tác động tiêu cực đến thu nhập chung của hộ gia đình. Việc thiếu thu nhập cho thấy gánh nặng không cân xứng đối với người khuyết tật và hộ gia đình của họ, những người thường phải đối mặt với các chi phí và phí tổn phụ liên quan đến người khuyết tật (nhà ở và thiết bị dễ tiếp cận, thiết bị trợ giúp, hàng hóa và dịch vụ cụ thể, v.v.), khiến họ ngày càng nhanh chóng rơi vào cảnh nghèo khó.

Một số thực hành hứa hẹn là gì?

- Ứng phó với COVID-19, **Bulgaria, Malta** và **Lithuania** đã tăng cường tài trợ cho hệ thống bảo trợ xã hội của họ để mở rộng các dịch vụ trợ giúp xã hội và bao phủ nhiều đối tượng hơn, bao gồm cả người khuyết tật.²¹
- Tại **Argentina** và **Peru**, những người đang nhận trợ cấp khuyết tật sẽ nhận được một số tiền hỗ trợ do cuộc khủng hoảng COVID-19.²² **Pháp** đã công bố một biện pháp tương tự hỗ trợ cho những người thụ hưởng trợ cấp tàn tật,²³ và kế hoạch khẩn cấp của **Tunisia** thực hiện việc chuyển tiền mặt cho các hộ gia đình có thu nhập thấp, người khuyết tật và người vô gia cư.²⁴
- **Hoa Kỳ**²⁵ đã xây dựng các chương trình giảm thuế có thể góp phần giảm bớt gánh nặng tài chính cho người khuyết tật trong tình hình này.

Một số hành động chính mà Quốc gia và các bên liên quan khác có thể thực hiện là gì?

- Cung cấp **hỗ trợ tài chính cho người khuyết tật không có bất kỳ nguồn thu nhập nào** (ví dụ: khoản hỗ trợ một lần; các biện pháp giảm thuế, trợ cấp hàng hóa, v.v.).
- **Tăng mức trợ cấp khuyết tật hiện tại**, bao gồm thông qua các khoản tạm ứng để trang trải các chi phí tăng thêm.
- **Tự động gia hạn** mọi quyền lợi liên quan đến người khuyết tật sắp hết hạn.
- Cung cấp **khoản bù đắp** cho những người khuyết tật tự kinh doanh bị giảm thu nhập.
- Thực hiện **các chương trình hỗ trợ tài chính** cho những người ngừng làm việc để hỗ trợ hoặc để ngăn ngừa dịch bệnh lây lan cho (những) thành viên gia đình bị khuyết tật và những người không được trợ cấp thất nghiệp hoặc ốm đau.
- Cung cấp **hỗ trợ tài chính, bao gồm thông qua các khoản tín dụng về thuế, cho chủ dụng lao động** của người khuyết tật nhằm cung cấp thiết bị cần thiết để làm việc từ xa.
- Đảm bảo rằng **các chương trình cung cấp thực phẩm tính đến cả** những người khuyết tật và đáp ứng nhu cầu của họ, bao gồm các biện pháp hậu cần nhằm cung cấp thực phẩm tại nhà của họ.

Tài nguyên

- [ILO, Không ai bị bỏ lại phía sau, không phải bây giờ, không bao giờ hết Người khuyết tật trong việc ứng phó với COVID-19](#)

- [UNPRPD, ILO và các tổ chức khác, các biện pháp ứng phó của hệ thống bảo trợ xã hội cho người khuyết tật đối với cuộc khủng hoảng COVID-19](#)
- [Quỹ Tiền tệ Quốc tế, Chính sách ứng phó với COVID-19](#)

5. TÁC ĐỘNG CỦA COVID-19 ĐỐI VỚI QUYỀN VỀ GIÁO DỤC CỦA NGƯỜI KHUYẾT TẬT LÀ GÌ?

Người khuyết tật có ít khả năng hoàn thành giáo dục hơn những người khác và có nhiều khả năng phải nghỉ học.²⁶ Vì COVID-19, nên hầu hết các Bang đã tạm thời đóng cửa các cơ sở giáo dục²⁷ ảnh hưởng đến tất cả học sinh, kể cả học sinh khuyết tật. Để giảm tác động của sự gián đoạn trong lĩnh vực giáo dục, một số Quốc gia đang áp dụng các phương pháp học tập từ xa. Tuy nhiên, trong những trường hợp này, học sinh khuyết tật đang phải đối mặt với những rào cản do không có thiết bị cần thiết, khả năng truy cập internet, tài liệu có thể tiếp cận và hỗ trợ cần thiết để cho phép họ theo học các chương trình học trực tuyến. Do đó, nhiều học sinh khuyết tật đang bị bỏ lại phía sau, đặc biệt là học sinh thiếu năng lực trí tuệ.

Hơn nữa, học sinh khuyết tật cũng bị ảnh hưởng tiêu cực bởi các khía cạnh khác của việc đóng cửa trường học, bao gồm khả năng tiếp cận bữa ăn ở trường và cơ hội tham gia vui chơi và chơi thể thao với các bạn cùng lứa tuổi.

Một số thực hành hứa hẹn là gì?

- **Hoa Kỳ** đã ban hành một tài liệu hướng dẫn về luật liên bang thích hợp, Đạo luật cá nhân khuyết tật.²⁸
- **Ecuador** đã đưa ra khuyến nghị cho giáo viên về việc hỗ trợ giáo dục trẻ em, những trẻ cần phải cách ly tại nhà.²⁹
- **Vương quốc Liên hiệp Anh và Bắc Ireland** đã phổ biến thông tin và thiết lập các hệ thống hỗ trợ cho cha mẹ và người chăm sóc để hướng dẫn họ cách đương đầu với trách nhiệm cạnh tranh khi ở nhà và hỗ trợ tốt hơn quá trình giáo dục trẻ khuyết tật.³⁰

Một số hành động chính mà Quốc gia và các bên liên quan khác có thể thực hiện là gì?

- **Cung cấp hướng dẫn rõ ràng** cho cơ quan quản lý giáo dục và trường học về phạm vi nghĩa vụ của họ và sự đa dạng của các nguồn lực sẵn có khi cung cấp giáo dục bên ngoài trường học.
- **Đảm bảo truy cập Internet để học tập từ xa và đảm bảo rằng** người khuyết tật có thể truy cập phần mềm, bao gồm cả việc cung cấp thiết bị trợ giúp và chỗ ở hợp lý.
- **Cung cấp hướng dẫn, đào tạo và hỗ trợ giáo viên** về việc giáo dục hòa nhập thông qua học tập từ xa.
- **Thiết lập sự phối hợp chặt chẽ** với cha mẹ và người chăm sóc để giáo dục sớm trẻ khuyết tật.
- **Cung cấp hướng dẫn và hỗ trợ từ xa cho cha mẹ và người chăm sóc** để giúp đỡ trong việc chuẩn bị thiết bị và hỗ trợ chương trình giáo dục trẻ khuyết tật của họ.
- **Phát triển các tài liệu có thể tiếp cận và phù hợp** cho học sinh khuyết tật, nhằm hỗ trợ việc học tập từ xa.
- **Phát triển các tài liệu giáo dục nghe nhìn có thể tiếp cận** để phổ biến thông qua các phương tiện khác nhau (ví dụ: trực tuyến theo yêu cầu, các chương trình giáo dục trên truyền hình, v.v.)

Tài nguyên

- [Tuyên bố của Ủy ban CRC về ảnh hưởng nghiêm trọng về mặt thể chất, tình cảm và tâm lý xã hội của đại dịch COVID-19 đối với trẻ em và kêu gọi các Quốc gia bảo vệ quyền trẻ em](#)
- [UNICEF, ứng phó với COVID-19: Quan tâm đến Trẻ em khuyết tật và người khuyết tật](#)
- [UNESCO, Trang web về ứng phó với COVID-19](#)

6. TÁC ĐỘNG CỦA COVID-19 ĐỐI VỚI QUYỀN CỦA NGƯỜI KHUYẾT TẬT ĐỂ BẢO VỆ CHỐNG LẠI BẠO LỰC LÀ GÌ?

Người khuyết tật có nguy cơ bị bạo lực cao hơn, đặc biệt khi bị cách ly. Phụ nữ và trẻ em gái khuyết tật phải đối mặt với tỷ lệ bạo lực về giới, tình dục, bạn tình và gia đình cao hơn.³¹ Phụ nữ và trẻ em gái khuyết tật không chỉ đối mặt với nguy cơ bị bạo lực cao hơn so với những phụ nữ khác mà họ còn phải chịu mức độ bạo lực cao hơn so với nam giới khuyết tật.³²

Mặc dù thông tin về tình trạng khuyết tật và bạo lực dựa trên cơ sở giới tính trong bối cảnh COVID-19 hiện không có sẵn, nhưng kinh nghiệm cho thấy rằng trong những hoàn cảnh tương tự, người khuyết tật gặp phải rủi ro đặc biệt.³³

Việc báo cáo và tiếp cận với các dịch vụ và trợ giúp bạo lực gia đình đặc biệt khó khăn đối với người khuyết tật, vì những dịch vụ này thường không bao hàm và người khuyết tật không thể tiếp cận được. Các đường dây nóng thường không được trang bị các dịch vụ thông dịch cho người khiếm thính và điếc, và không chuẩn bị các dịch vụ và nhà tạm lánh khẩn cấp để đáp ứng nhu cầu của người khuyết tật.

Một số thực hành hứa hẹn là gì?

Tại Peru, các hướng dẫn đã được ban hành cho chính quyền địa phương để liên hệ với người khuyết tật qua điện thoại, trong thời gian xảy ra khủng hoảng và gặp trực tiếp sau khi tình trạng khẩn cấp được dỡ bỏ, chỉ rõ trách nhiệm báo cáo các tình huống bạo lực cho chính quyền.³⁴ Ngoài ra, OHCHR không thể xác định được những thực hành mới đầy hứa hẹn trong lĩnh vực này, điều này làm tăng mức độ quan ngại. Một số quốc gia tiếp tục cung cấp các đường dây nóng, hỗ trợ và báo cáo bao gồm các dịch vụ nhắn tin, chuyển tiếp và điện thoại video cho người khiếm thính.³⁵ Một số thực hành tốt được xác định trong các nguồn được liệt kê dưới đây.

Một số hành động chính mà Quốc gia và các bên liên quan khác có thể thực hiện là gì?

- **Đảm bảo rằng các cơ chế báo cáo, đường dây nóng, nơi trú ẩn khẩn cấp và các hình thức hỗ trợ khác có thể tiếp cận và tính đến cả người khuyết tật.**
- **Thực hiện giám sát** tình trạng của người khuyết tật, đặc biệt là những người sống cô lập, bằng cách tham gia vào các hoạt động tiếp cận cộng đồng một cách chủ động, bao gồm thông qua cộng đồng và mạng lưới tình nguyện.
- **Nâng cao nhận thức và cung cấp đào tạo** về nguy cơ bị bạo lực mà người khuyết tật, đặc biệt là phụ nữ và trẻ em gái khuyết tật phải đối mặt, và thúc đẩy mạng lưới hỗ trợ bao gồm cả hỗ trợ đồng đẳng.

Tài nguyên

- [UNFPA, Hướng dẫn cung cấp các dịch vụ dựa trên quyền và đáp ứng giới để giải quyết bạo lực trên cơ sở giới tính và sức khỏe tình dục và sinh sản và các quyền cho phụ nữ và thanh thiếu niên khuyết tật](#)
- Dịch vụ duy trì cho những người sống sót bị khuyết tật trong thời gian COVID-19

7. TÁC ĐỘNG CỦA COVID-19 ĐỐI VỚI CÁC NHÓM DÂN CƯ CỤ THỂ MÀ TRONG ĐÓ NGƯỜI KHUYẾT TẬT CHIẾM ĐA SỐ LÀ GÌ? NHỮNG TÙ NHÂN KHUYẾT TẬT VÀ NHỮNG NGƯỜI KHUYẾT TẬT KHÔNG CÓ NƠI Ở?

a. NHỮNG TÙ NHÂN KHUYẾT TẬT

Người khuyết tật chiếm đa số trong nhà tù,³⁶ đặc biệt là những người bị khuyết tật về tâm lý xã hội và người bị thiếu năng trí tuệ. Họ có nguy cơ bị lây nhiễm tăng lên do nguy cơ lây nhiễm cao trong điều kiện sống đông đúc và không hợp vệ sinh, khi mà không thể giữ được khoảng cách với người khác. Đặc biệt, nhiều tù nhân khuyết tật phụ thuộc vào sự hỗ trợ không chính thức của bạn tù để tiếp cận thức ăn, di chuyển và tắm rửa, và các dịch vụ y tế trong tù nhìn chung không đáp ứng được nhu cầu của họ.

Những thách thức này không chỉ đối với những người khuyết tật trong tù và giam giữ trước khi xét xử trong hệ thống thực thi pháp luật và cải tạo hình sự, mà còn cả những người hiện đang bị quản thúc dưới bất kỳ hình thức quản lý hành chính hoặc hình thức nào khác, bao gồm cả những người di cư khuyết tật đang bị giam giữ do nhập cư.

Một số thực hành hứa hẹn là gì?

- Tại **Vương quốc Liên hiệp Anh và Bắc Ireland**, những tù nhân còn thi hành án dưới hai tháng sẽ được trả tự do.³⁷ Tại **Hoa Kỳ**, một số Bang đã trả tự do hoặc đang trong quá trình thả tù nhân.³⁸ Tương tự, việc thả tù nhân đã diễn ra ở **Iran, Thổ Nhĩ Kỳ và Indonesia**. Ở **Colombia**, những người khuyết tật có hạn chế về vận động khiến họ không thể tự thực hiện các biện pháp bảo vệ được xem xét trả tự do sớm.³⁹ Tương tự, ở **Argentina** Tòa án tối cao và tòa phúc thẩm hình sự đã xác định những người khuyết tật là những người được thụ hưởng các nỗ lực trả tự do.⁴⁰ Tại **Brazil**, Hội đồng Tư pháp Quốc gia, đã đưa ra khuyến nghị xem xét, đánh giá lại và trả tự do cho các tù nhân khuyết tật, bao gồm cả những người phạm tội trong độ tuổi vị thành niên.⁴¹

Một số hành động chính mà Quốc gia và các bên liên quan khác có thể thực hiện là gì?

- **Giảm số lượng tù nhân bằng cách thả các nhóm tù nhân có nguy cơ, bao gồm cả người khuyết tật, áp dụng hình thức phóng thích sớm và quản chế hoặc rút ngắn hoặc giảm án và giảm việc áp dụng biện pháp giam giữ trước khi xét xử,** và đảm bảo cung cấp kịp thời hỗ trợ trong cộng đồng thông qua các mạng lưới gia đình và/hoặc phi chính thức và các dịch vụ hỗ trợ tài chính của các nhà cung cấp dịch vụ công hoặc tư.
- **Thực hiện các biện pháp phòng ngừa** trong nhà tù để giảm nguy cơ lây nhiễm bao gồm xác định các tù nhân khuyết tật và đảm bảo họ được tiếp cận với sự hỗ trợ, thức ăn, nước uống và vệ sinh; áp dụng các biện pháp cách ly và giãn cách, yêu cầu việc sử dụng thiết bị bảo hộ và cải thiện điều kiện vệ sinh.

Tài nguyên

- [WHO, Phòng ngừa và kiểm soát COVID-19 trong nhà tù và các nơi giam giữ khác](#)
- [Ủy ban Thường vụ của Liên hợp quốc, COVID-19: tập trung vào những người bị tước quyền tự do](#)

b. NGƯỜI KHUYẾT TẬT KHÔNG CÓ NƠI Ở ĐẦY ĐỦ

Những người khuyết tật, đặc biệt là những người khuyết tật về tâm lý xã hội và trí tuệ cũng chiếm số đông trong những nhóm người nghèo nhất. Những người khuyết tật vô gia cư và những người sống trong các khu tạm trú khẩn cấp và các khu định cư không chính thức đặc biệt dễ bị tổn thương khi mắc phải COVID-19 do điều kiện sống quá đông đúc, thiếu khả năng tiếp cận với nước và vệ sinh cũng như do tình trạng sức khỏe sẵn có của họ.

Tình trạng khẩn cấp COVID-19 đã thúc đẩy những người vô gia cư, bao gồm cả những người khuyết tật, tìm nơi nương tựa và hỗ trợ, làm quá tải các nơi trú ẩn khẩn cấp và lây lan vi-rút. Những người không thể tuân thủ việc giãn cách do điều kiện sống của họ cũng ở trong hoàn cảnh thiết thòi.

Một số thực hành hứa hẹn là gì?

- Tại **Hoa Kỳ**, biện pháp ứng phó với tình trạng vô gia cư đã được thực hiện thông qua [hướng dẫn cụ thể](#) bao gồm cả những người khuyết tật về giao tiếp.
- Tại **Chile**, chính phủ tuyên bố tăng cường sự tham gia hành động để cung cấp các dịch vụ y tế cho người vô gia cư.
- Tại **Argentina**, hơn 1.000 giường đã được lắp đặt trong một cơ sở lớn để cung cấp nơi trú ẩn khẩn cấp cho những người có thể cần giãn cách mà không có yêu cầu cao về y tế.

Một số hành động chính mà Quốc gia và các bên liên quan khác có thể thực hiện là gì?

- **Đảm bảo rằng những người khuyết tật vô gia cư được đối xử một cách công bằng và tôn trọng,** và những người phản ứng đầu tiên **được đào tạo và hướng dẫn** về cách giao tiếp để tránh các tình huống bạo lực.
- **Tránh cưỡng bức di dời các khu định cư không chính thức,** vì điều này có thể thúc đẩy sự lây lan của vi rút. Đối xử với những người vô gia cư khuyết tật tại nơi họ sống và cung cấp nơi trú ẩn an toàn có thể tiếp cận được nếu có.
- **Tìm các lựa chọn nơi trú ẩn khác nhau giúp thực hiện việc giãn cách,** bao gồm nhà cho thuê, khách sạn, trung tâm hội nghị và sân vận động, có hệ thống vệ sinh đầy đủ và điều kiện sống thích hợp.

- **Cung cấp các dịch vụ vệ sinh trên đường phố**, bao gồm nước, xà phòng, bồn rửa, và các nguồn cung cấp khác để đảm bảo có sẵn nước và vệ sinh.

Tài nguyên

- [Báo cáo viên đặc biệt của Liên Hiệp Quốc về quyền có nhà ở đầy đủ, Hướng dẫn COVID-19: Bảo vệ những người vô gia cư](#)
- [Báo cáo viên đặc biệt của Liên Hiệp Quốc về quyền có nhà ở đầy đủ, Hướng dẫn COVID-19: Bảo vệ người dân ở các khu định cư không chính thức](#)

TÀI NGUYÊN - CHUNG

- [Ủy ban CRPD và Đặc phái viên của Tổng thư ký Liên Hiệp Quốc về người khuyết tật và khả năng tiếp cận, Tuyên bố chung: Người khuyết tật và COVID-19](#)
- [Liên minh người khuyết tật quốc tế, COVID-19 và phong trào người khuyết tật](#)
- [Tổ chức Khuyết tật và Phát triển Quốc tế: Tài nguyên về việc hòa nhập người khuyết tật và COVID-19](#)
- [ILO, Không ai bị bỏ lại phía sau, không phải bây giờ, không bao giờ: Người khuyết tật trong việc ứng phó với COVID-19](#)
- [Các tổ chức khu vực và quốc tế về người khuyết tật tâm lý xã hội, Tuyên bố về COVID19 và người khuyết tật tâm lý xã hội với các khuyến nghị](#)
- [Liên Hiệp Quốc nỗ lực để đảm bảo những nhóm người dễ bị tổn thương không bị bỏ lại phía sau trong việc ứng phó với COVID-19](#)
- [UN ESCAP: Đảm bảo quyền của người khuyết tật và sự quan tâm trong việc ứng phó với Covid-19](#)
- [Ủy ban Thường vụ của Liên hợp quốc, COVID-19: tập trung vào những người bị tước quyền tự do](#)
- [UNPRPD, ILO và các tổ chức khác, các biện pháp ứng phó của hệ thống bảo trợ xã hội cho người khuyết tật đối với cuộc khủng hoảng COVID-19](#)
- [Báo cáo viên đặc biệt của Liên Hiệp Quốc và các chuyên gia độc lập, Không có ngoại lệ với COVID-19: “Mọi người đều có quyền được can thiệp để cứu mạng sống”](#)
- [Báo cáo viên đặc biệt của Liên Hiệp Quốc về quyền của người khuyết tật, COVID-19: Ai đang bảo vệ người khuyết tật?](#)
- [UNFPA, Hướng dẫn cung cấp các dịch vụ dựa trên quyền và đáp ứng giới để giải quyết bạo lực trên cơ sở giới tính và sức khỏe tình dục và sinh sản và các quyền cho phụ nữ và thanh thiếu niên khuyết tật](#)
- [UNICEF, COVID-19: Quan tâm đến Trẻ em khuyết tật và người khuyết tật](#)
- [WHO, Những quan tâm đối với người khuyết tật trong thời gian bùng phát dịch COVID-19](#)
- [WHO, Hướng dẫn Phòng ngừa và Kiểm soát lây nhiễm cho các Cơ sở chăm sóc dài hạn trong bối cảnh COVID-19, Hướng dẫn tạm thời, ngày 21 tháng 3 năm 2020](#)
- [WHO, Phòng ngừa và kiểm soát COVID-19 trong nhà tù và các nơi giam giữ khác](#)

-
- ¹ Xem liên kết <http://www.sanita.sm/on-line/home/bioetica/comitato-sammarinese-di-bioetica/documents-in-english/documento2116023.html>.
- ² Xem liên kết <https://www.hhs.gov/sites/default/files/ocr-bulletin-3-28-20.pdf>
- ³ Xem liên kết <https://www.khaleejtimes.com/coronavirus-pandemic/combating-coronavirus-uae-launches-home-testing-programme-for-people-of-determination>
- ⁴ Xem liên kết https://www.facebook.com/pg/chrgovph/photos/?tab=album&album_id=2681151298668065&_tn=-UC-R
- ⁵ Xem liên kết <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/news/2020/04/backgrounder--covid-19-disability-advisory-group.html>
- ⁶ Adelina Comas-Herrera và Joseba Zalakain, “Tư vong liên quan đến sự bùng phát của COVID-19 tại các cơ sở chăm sóc: bằng chứng quốc tế ban đầu”, Mạng lưới chính sách chăm sóc dài hạn quốc tế, ngày 12 tháng 4 năm 2020, trang 5.
- ⁷ Xem liên kết http://www.health.gov.on.ca/en/pro/programs/publichealth/coronavirus/docs/2019_testing_guidance.pdf
- ⁸ Tuyên bố của các tổ chức khu vực và quốc tế đối với người khuyết tật về tâm lý xã hội cùng với các khuyến nghị trong bối cảnh đại dịch COVID-19, tại liên kết https://dkmedia.s3.amazonaws.com/AA/AG/chrusp-biz/downloads/357738/COVID19-and-persons-with-psychosocial-disabilities-final_version.pdf
- ⁹ Vào thời điểm bắt đầu bùng phát dịch bệnh ở Trung Quốc, một thiếu niên 16 tuổi bị bại não đã qua đời vì người nhà bị cách ly, khiến cậu bé không nhận được sự hỗ trợ.
- ¹⁰ Đầu mỗi người khuyết tật của Paraguay (SENADIS) kêu gọi [sử dụng phương tiện truyền thông xã hội](#) để cung cấp thông tin bằng ngôn ngữ ký hiệu, thúc đẩy sự tiếp cận của cộng đồng người khiếm thính.
- ¹¹ Xem SENADIS, Panama thực hiện các biện pháp để giúp đỡ người khuyết tật đối phó với covid-19, 3.1.
- ¹² Xem liên kết <https://www.health.govt.nz/our-work/diseases-and-conditions/covid-19-novel-coronavirus/covid-19-novel-coronavirus-resources/covid-19-novel-coronavirus-new-zealand-sign-language>
- ¹³ Xem liên kết <https://coronavirus.gob.mx>.
- ¹⁴ Argentina, [Nghị định 297/2020](#), Điều 6.5.
- ¹⁵ Thực hành đó được các Quốc gia đẩy mạnh, chẳng hạn như Colombia (xem liên kết <https://www.minsalud.gov.co/sites/rid/Lists/BibliotecaDigital/RIDE/DE/PS/asif13-personas-con-discapacidad.covid-19.pdf>)
- ¹⁶ Xem SENADIS, Panama thực hiện các biện pháp để giúp đỡ người khuyết tật đối phó với covid-19, 3.3.
- ¹⁷ Xem liên kết Vương quốc Liên hiệp Anh và Bắc Ireland, [Hỏi đáp về sự bùng phát của virus Corona: những điều bạn có thể và không thể làm](#), mục 15.
- ¹⁸ Xem Ban thư ký chính phủ do Thủ tướng phụ trách về người khuyết tật, tại liên kết <https://handicap.gouv.fr/autisme-et-troubles-du-neuro-developpement/infos-speciales-coronavirus/article/information-covid-19-et-confinement>
- ¹⁹ Xem OECD, Ốm đau, Người khuyết tật và Công việc. [Sếp Phá vỡ các rào cản](#), trang 23, chỉ ra rằng những người khuyết tật có tỷ lệ kém linh động cao hơn so với những người khác: 49% so với 20%.
- ²⁰ Xem, UNDESA, [Báo cáo về người khuyết tật và Phát triển](#), trang 157, Hình II.81, cho thấy người khuyết tật chiếm tỷ lệ cao hơn 9% trong số những người tự kinh doanh (Dữ liệu ở 19 quốc gia)
- ²¹ Bulgaria, [State Gazette, ngày 24 tháng 3 năm 2020](#), Điều 12; IMF, Chính sách ứng phó với COVID-19, <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19#T>
- ²² Xem liên kết <https://www.argentina.gob.ar/noticias/bono-extraordinario-para-las-personas-con-discapacidad-que-cobran-pensiones-no>
- ²³ Xem liên kết <https://informations.handicap.fr/a-prime-solidaire-aah-covid-12818.php>
- ²⁴ IMF, Chính sách ứng phó với COVID-19, <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19#T>
- ²⁵ Xem liên kết <https://www.benefits.gov/benefit/945>
- ²⁶ Ví dụ: đối với bậc tiểu học, tỷ lệ hoàn thành chương trình học của người khuyết tật là 56% so với 73% của các đối tượng khác.
- ²⁷ UNESCO ước tính rằng việc đóng cửa đang ảnh hưởng đến hơn 91% học sinh trên thế giới. Xem liên kết <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- ²⁸ Xem USA, Bộ Giáo dục, [Các câu hỏi và câu trả lời về việc cung cấp dịch vụ cho trẻ em khuyết tật trong đợt bùng phát dịch bệnh virus corona 2019](#), tháng 3 năm 2020
- ²⁹ Xem liên kết <https://educacion.gob.ec/wp-content/uploads/downloads/2020/03/Anexo-2-RECOMENDACIONES-A-LOS-DOCENTES-PARA-BRINDAR-APOYO-PEDAGÓGICO-A-LOS-ESTUDIANTES-EN-AISLAMIENTO-EN-FUNCIÓN-DE-PREVENIR-POSIBLES-CONTAGIOS-POR-ENFERMEDADES-RESPIRATORIAS.pdf>
- ³⁰ Xem Vương Quốc Anh, <https://www.gov.uk/guidance/supporting-your-childrens-education-during-coronavirus-covid-19>. Đồng thời xem liên kết, <https://www.gov.uk/guidance/help-children-with-send-continue-their-education-during-coronavirus-covid-19>
- ³¹ Tổ chức y tế thế giới, COVID-19 và bạo lực đối với phụ nữ Ngành/hệ thống y tế có thể làm gì, tại liên kết <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331699/WHO-SRH-20.04-eng.pdf>
- ³² UNDESA, Báo cáo Khuyết tật và Phát triển, trang 7, 16, 113-115, 249-252, tại liên kết <https://social.un.org/publications/UN-Flagship-Report-Disability-Final.pdf>; Báo cáo viên đặc biệt về quyền của người khuyết tật, A/72/133, đoạn 35.
- ³³ Emma Pearce, [Quan tâm đến người khuyết tật trong việc lập chương trình BLG khi Đại dịch COVID-19 đang diễn ra](#), tại liên kết https://gbvaor.net/sites/default/files/2020-03/Disability%20Considerations%20in%20GBV%20programming%20during%20COVID_Helpdesk.pdf
- ³⁴ Peru, Ministerio de Desarrollo e Inclusión Social, [Resolución Viceministerial N° 001-2020-MIDIS/VMPEs](#), ngày 24 tháng 4 năm 2020, tại liên kết <https://www.gob.pe/institucion/midis/normas-legales/484313-001-2020-midis-vmpe>

³⁵Dịch vụ tư vấn về tấn công tình dục, bạo lực gia đình và gia đình tại Úc <https://www.1800respect.org.au/accessibility/> ; Virus Corona (COVID-19) Vương Quốc Anh: hỗ trợ nạn nhân bị ngược đãi gia đình <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-and-domestic-abuse/coronavirus-covid-19-support-for-victims-of-domestic-abuse#disability-specialist-services>

³⁶ Quốc tế cải cách hình phạt, Xu hướng nhà tù toàn cầu 2020, tại liên kết <https://cdn.penalreform.org/wp-content/uploads/2020/04/Global-Prison-Trends-2020-Penal-Reform-International.pdf>

³⁷ Hướng dẫn: Virus Corona (COVID-19) và nhà tù, tại liên kết <https://www.gov.uk/guidance/coronavirus-covid-19-and-prisons>

³⁸ <https://www.prisonpolicy.org/virus/virusresponse.html>

³⁹ Colombia, Decreto legislativo 546, ngày 14 tháng 4 năm 2020, tại

<https://dapre.presidencia.gov.co/normativa/normativa/DECRETO%20546%20DEL%2014%20DE%20ABRIL%20DE%202020.pdf>

⁴⁰ Argentina, Tòa án tư pháp tối cao quốc gia, *Acordada 10/2020*, và quy định bổ sung, Tòa phúc thẩm hình sự liên bang, *Acordada 9/2020*, tại liên kết <https://cnpt.gob.ar/wp-content/uploads/2020/04/Acordada-9.20-CFCP.pdf>

⁴¹ Brazil, Hội đồng tư pháp quốc gia, khuyến nghị 62, ngày 17 tháng 3 năm 2020, tại liên kết <https://www.cnj.jus.br/wp-content/uploads/2020/03/62-Recomenda%C3%A7%C3%A3o.pdf>